

Forbrugerombudsmanden
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
Sendt pr. e-mail: fo@forbrugerombudsmanden.dk

København, 10. marts 2023

Mellempfolkeligt Samvirke klager over Danske Banks markedsføring

Mellempfolkeligt Samvirke klager hermed over Danske Banks markedsføring af ti investeringsfonde udbudt af Danske Invest.

Markedsføringen indeholder efter vores opfattelse vildledende påstande i strid med Markedsføringslovens bestemmelser om vildledningⁱ, Forbrugerombudsmandens vejledning om brug af miljømæssige og etiske påstande m.v. (Afsnit 8.3)ⁱⁱ og Forbrugerombudsmandens Kvikguide til virksomheder om miljømarkedsføring (2021)ⁱⁱⁱ.

Ifølge markedsføringslovens § 5 må markedsføring ikke indeholde urigtige oplysninger eller i kraft af sin fremstillingsform eller på anden måde kunne vildlede forbrugerne.

Ifølge markedsføringslovens § 6 må virksomheder ikke udelade eller skjule væsentlige oplysninger i markedsføringen eller præsentere væsentlige oplysninger på en uklar, uforståelig, dobbelttydig eller uhensigtsmæssig måde.

Det er en betingelse for, at der er handlet i strid med §§ 5 og 6, at den pågældende handelspraksis er egnet til at få forbrugeren til at træffe en beslutning, som denne ellers ikke ville have truffet, jf. § 8. Ifølge markedsføringslovens § 13 skal en virksomhed kunne dokumentere rigtigheden af oplysninger om faktiske forhold.

Når en markedsføring skal vurderes, sker det med udgangspunkt i det helhedsindtryk, markedsføringen giver forbrugeren. Der foretages en konkret vurdering af, om et markedsføringstiltag med en miljømæssig eller etisk påstand opfylder markedsføringsloven eller må anses for vildledende eller i strid med god markedsføringskik samt god erhvervsskik, jf. markedsføringslovens § 3 og §§ 3, 4, 5 og 6 sammenholdt med § 81. Det følger af Forbrugerombudsmandens vejledning om brug af miljømæssige og etiske påstande m.v.

De ti investeringsfonde, som Danske Bank i en række sammenhænge præsenterer i forbindelse med betegnelsen bæredygtig, og som banken har givet den højeste klimaklassificering som såkaldte artikel 9-fonde, indeholder investeringer for mere end 470 millioner kr.^{iv} i fossile selskaber. Det er en vildledende betegnelse at sætte et investeringsprodukt, der finansierer den største drivkraft bag klimakrisen - den fossile sektor - i forbindelse med begrebet bæredygtig. Danske Banks markedsføring risikerer at forsinke den nødvendige omstilling væk fra fossile brændsler ved at vildlede forbrugere, der ønsker at investere bæredygtigt. Derfor finder vi nærværende klage nødvendig.

Mellempfolkeligt Samvirke har i en analyse af de ti fonde, som Danske Bank markedsfører som sine mest bæredygtige og grønne investeringsprodukter, fundet, at fondene indeholder investeringer for mere end 331 mio. DKK i gas og olie og 141 mio. DKK i kul^v. Investeringerne er fordelt på 33 fossile selskaber, herunder selskaber som amerikanske NextEra Energy, japanske Mitsubishi og Marubeni og indonesiske Barito Pacific, der alle udvider deres fossile aktiviteter.

Markedsføringen af fondene giver, ifølge vores vurdering, almindeligt oplyste forbrugere opfattelsen af, at her kan man investere sin opsparing på en måde, der bidrager positivt til den grønne

omstilling, og i hvert fald ikke direkte medfinansierer nogle af klimakrisens drivende kræfter. Det er derfor vores vurdering, at der er tale om en markedsføring som er egnet til at vildlede forbrugerne, ligesom vi vurderer, at det har påvirket forbrugerne væsentligt. Derfor er der tale om en overtrædelse af markedsføringsloven.

Fondenes konkrete klimaanprisninger

Mellempåklægt Samvirke anfægter det helhedsindtryk, markedsføringen af fondene giver, samt specifikt at Danske Bank gentagende bruger termen bæredygtig i forbindelse med fondene. Det understøtter vi med en række eksempler nedenfor^{vi}. Der hvor banken folder begrebet ud, er i investeringsmålet, der for seks af de pågældende ti fonde, lyder: "Afdelingen har reduktion af CO₂-emissioner som sit bæredygtige investeringsmål med henblik på at nå Parisaftalens langsigtede mål".^{vii}

De resterende fire fonde, denne klage omfatter, har det bæredygtige investeringsmål "at accelerere overgangen til en bæredygtig økonomi og bidrage positivt til opnåelsen af udvalgte FN-Verdensmål for Bæredygtig Udvikling"^{viii}. Titlerne på de fire fonde er "Global Sustainable Future". I beskrivelsen af fondene står der, at "Klimastabilitet, naturkapital og social kapital er de primære SDG-temaer for afdelingen" og endvidere, at de "investerer globalt i aktier i selskaber, som ventes at kunne bidrage til eller drage fordel af transitionen til en bæredygtig og cirkulær økonomi".

Banken præsenterer de første seks artikel 9-fonde den 1/7/21 med et markedsføringsmateriale, der starter med spørgsmålet "Er det vigtigt for dig, om dine investeringer understøtter en bæredygtig udvikling?"^x, hvorefter de nye fonde med bæredygtige investeringsmål introduceres.

På bankens side om ansvarlige fonde sættes fondene igen i forbindelse med ordet bæredygtighed: "Fonde med et bæredygtigt investeringsmål er såkaldte artikel 9-fonde og er fonde med en høj grad af fokus på bæredygtighed".^x

De samme elementer går igen på siden "Porteføljer med bæredygtigt fokus", der starter med spørgsmålet "Vil du bidrage til en bæredygtig udvikling i samfundet, når du investerer din opsparing? Så kan vores rådgivningsporteføljer med bæredygtigt fokus være det rette valg for dig." hvorefter artikel 9-fondene igen beskrives som "fonde med en høj grad af fokus på bæredygtighed". Længere nede på siden under overskriften "Professionelle porteføljer" står der, at "Vores ambition er således, at porteføljerne både skaber attraktive afkast og bidrager til en bæredygtig udvikling i samfundet." Siden indeholder desuden et billede af grønne trætoppe, et billede af en cykelsti og et billede af en elbil.^{xi}

Fossile brændsler er ikke bæredygtige

Det er meget vanskeligt at kalde et produkt bæredygtigt uden at vildlede, står der i Forbrugerombudsmandens Kvikguide til virksomheder om miljømarkedsføring^{xii}. Bæredygtig udvikling defineres her, efter Brundtlandrapporten, som "en udvikling, som opfylder de nuværende generationers behov uden at bringe fremtidige generationers mulighed for at opfylde deres behov i fare." I Forbrugerombudsmandens vejledning om brug af miljømæssige og etiske påstande m.v. (Afsnit 8.3) står der ligeledes, at "det kan være vanskeligt at formulere tilstrækkeligt præcise påstande om, at et produkt, en aktivitet eller en virksomhed er bæredygtig(t), uden at forbrugerne

bliver vildledt^{xiii}. Ligeledes med henvisning til Brundtlandrapporten fra 1987. Markedsføringen af de ti investeringsfonde udbudt af Danske Bank, som denne klage omhandler, er i en række sammenhænge sat i forbindelse med betegnelsen bæredygtig. Det mener vi, giver et indtryk af, at det er investeringer, der bidrager til Parisaftalens mål, og som har fremtidige generationers mulighed for at opfylde deres behov in mente. Det står i fuldstændig modsætning til de 70 investeringer i fossile selskaber, vi har fundet ved at analysere porteføljerne.

Videnskaben og væsentlige internationale og danske institutioner peger på en nødvendig udfasning af fossile brændsler. Det Internationale Energiagenturs net zero 2050-scenarie er tydeligt i sit budskab: Det globale CO₂-budget levner ikke plads til yderligere fossil kapacitet. Fossile ekspansionsprojekter fra og med 2022 er ifølge energiagenturet uforeneligt med at nå nettonuludledninger i 2050^{xiv}. Derfor finder vi, at det er en skærpende omstændighed, at 41 ud af de 70 investeringer i fossile selskaber, vi har fundet i Danske Banks ti grønneste investeringsfonde, er i selskaber, der udvider deres fossile forretning. Selskaber som for eksempel bygger nye kulkraftværker, gasrørledninger eller leder efter ny olie og gas.

Derudover mener vi, at det er i strid med dansk klimapolitik, at Danske Banks porteføljer med fokus på bæredygtighed indeholder fossile selskaber. Danmark har ratificeret Parisaftalen, olieproduktionen i Nordsøen er under afvikling, Danmark tager lederskab i BOGA-initiativet, og på COP26 forpligtede Danmark sig til at stoppe al offentlig finansiering af fossile projekter i udlandet.

Denne entydige retning væk fra fossile brændsler i dansk klimapolitik medfører, at enhver dansk forbruger der ønsker at investere bæredygtigt, og som vælger de mest bæredygtige fonde på markedet, naturligvis vil forvente, at porteføljerne er rensset for fossile selskaber.

Dermed medvirker banken til, at investorer træffer beslutninger på et forkert grundlag, og det er efter vores bedste overbevisning i strid med Markedsføringslovens bestemmelser om vildledning^{xv}, Forbrugerombudsmandens vejledning om brug af miljømæssige og etiske påstande m.v.^{xvi} og Forbrugerombudsmandens Kvikguide til virksomheder om miljømarkedsføring. Når Danske Bank uimodsagt bruger begrebet bæredygtighed i forbindelse med de ti fonde, denne klage omhandler, underminerer det ligeledes tilliden til, at andre produkter rent faktisk er bæredygtige.

Fonde finansierer ny kulkraft, der fører til tidlige dødsfald, miljøskader og massiv CO₂-udledning

Ét af de selskaber, der udvider sin fossile produktion i direkte modstrid med Parisaftalen, men som alligevel er at finde på beholdningslisten i to af de fonde, Danske Bank markedsfører som sine mest bæredygtige fonde, er det indonesiske energiselskab Barito Pacific.

Selskabet er i gang med at udbygge kulkraftværket Suralaya på øen Java i Indonesien^{xvii}. To nye produktionsenheder skal tilsammen øge kulkraftsværkets kapacitet med omkring 50% - fra cirka 4000MW til cirka 6000MW. Et kulkraftværk med en kapacitet på 2000MW, der kører for fuld kraft 80% af tiden, udleder årligt 4,75 mio. tons CO₂. Det svarer til 280.000 danskeres årlige udledninger.

Kulkraftværket består i forvejen af otte enheder, der løbende er blevet opført fra 1984 og frem. De nye enheder bygges af joint venture-selskabet PT Indo Raya Tenaga, hvor Barito Pacific ejer 49%, og det statslige energiselskab Indonesia Power ejer 51%^{xviii}.

FN's klimapanel har for længst slået fast, at udover, at vi skal stoppe helt med at opføre nye kulminer og kulkraftværker, skal vi også udfase al eksisterende kulkraft hurtigst muligt. Ifølge klimapanelet skal den globale kulkraft være reduceret med 78% i 2030.

Udvidelsen af Suralaya-værket har da også mødt massiv modstand fra civilbefolkningen og miljøorganisationer og har været genstand for flere sagsanlæg og protester.

Miljøorganisationen Greenpeace slog i 2019 fast, at udvidelsen vil føre til mellem 2.400 og 7.300 tidlige dødsfald over sin forventede levetid på 30 år - på grund af den luftforurening, de to enheder vil medføre. Det betyder, at mellem 80 og 240 naboer til kraftværket vil dø hvert år^{xix}.

Den indonesiske miljøorganisation Walhi, der er en del af Friends of The Earth, krævede i august 2020, at udvidelsens miljøgodkendelse blev trukket tilbage, fordi tilladelsen var givet, på trods af at udvidelsen ville udlede flere skadelige partikler end tilladt, fordi lokalbefolkningen ikke havde fået tilstrækkelig mulighed for at blive hørt, inden miljøgodkendelsen blev givet, og fordi miljøgodkendelsen ifølge WALHI indeholdt misinformation. I november 2020 lagde Walhi sag an imod miljøgodkendelsen^{xx}.

I byen Cilengon, hvor udvidelsen af kulkraftværket finder sted, er akut luftvejsinfektion i forvejen den mest almindelige sygdom, fordi luftforureningen fra blandt andet det værk, der nu udvides, er så massiv. I 2019 registrerede de lokale sundhedsmyndigheder næsten 40.000 tilfælde. Det svarer til cirka hver tiende indbygger i Cilegon^{xxi}.

Modstanden mod kulkraftværkets to nye enheder førte til demonstrationer i januar og april 2021^{xxii}. Lokale har fra konstruktionen gik i gang for omkring to år siden klaget over, at de to nye enheder vil øge den i forvejen massive luftforurening fra kulkraftværket og påføre det lokale havmiljø og fiskeri yderligere skade. Også områdets ferskvandsressourcer og landbrug forurenes af kulkraftværket^{xxiii}. De lokale fortæller, at selve byggeriet også har alvorlige miljøkonsekvenser. Lokale fiskere beretter om færre fisk og om mulige skader på nærliggende koralrev og livet i havet^{xxiv}. Byggearbejdet har derudover medført store gener blandt andet i form af byggestøv, og Greenpeace har besøgt og fotograferet en lokal mand, hvis hus angiveligt er blevet blæst omkuld i forbindelse med, at byggegrunden til kraftværkets to nye enheder blev ryddet ved sprængning^{xxv}.

60% af Indonesiens strøm kommer fra kulkraft. Det må og skal ændre sig, og derfor har en række af verdens største økonomier, herunder USA, for nylig hjulpet Indonesien med at rejse 20 milliarder dollars til at sætte fart i udfasningen af kulkraft og opførelsen af vedvarende energi^{xxvi}.

Klimabevidste danske forbrugere, der vælger at placere penge i Danske Banks såkaldt bæredygtige og grønne fonde, burde bidrage til opgaven med at omstille lande som Indonesien til vedvarende energi. At de i stedet er med til at modarbejde og forsinke den omstilling med ny kulkraft, der både koster liv, lokale miljøskader og massive CO₂-udledninger, er dybt ødelæggende for både klimaet og for tilliden til grønne finansielle produkter.

Om Danske Bank

Danske Bank er Danmarks største bank og finansielle koncern. Banken har CVR-nummer 61126228. Danske Bank havde i 2022 en omsætning på 41,2 milliarder kr., og et driftsresultat på minus 5 milliarder kr.^{xxvii}. Koncernen har i alt ca. 3,3 millioner kunder.^{xxviii} Danske Bank har pt, februar 2023, kategoriseret 10 fonde som artikel 9-fonde. Det drejer sig om følgende fonde, der alle er markeret med et lille grønt blad i Danske Invest's fondsoversigt^{xxix}:

1. Danske Invest Index Europe Restricted – Akkumulerende, ISIN: DK0061269602
2. Danske Invest Index Global AC Restricted - Akkumulerende, ISIN: DK0061269792
3. Danske Invest Index Global Emerging Markets Restricted - Akkumulerende, ISIN: DK0061269875
4. Danske Invest Global Sustainable Future – Akkumulerende, ISIN: DK0016208788
5. Danske Invest Global Sustainable Future 2 KL, ISIN: DK0010270503
6. Danske Invest Select Global Sustainable Future 3, ISIN: DK0060244408
7. Danske Invest Global Sustainable Future, ISIN: DK0010264530
8. Danske Invest Index Japan Restricted - Akkumulerende, ISIN: DK0061269958
9. Danske Invest Index Pacific incl. Canada ex. Japan Restricted - Akkumulerende, ISIN: DK0061270022
10. Danske Invest Index USA Restricted - Akkumulerende, ISIN: DK0061270105

Om Mellempfolkeligt Samvirke

Mellempfolkeligt Samvirke – ActionAid Danmark - er en bevægelse, der kæmper for en mere retfærdig og bæredygtig verden. En verden uden diskrimination, fattigdom og klimakrise. Vi arbejder i Danmark og i 45 lande verden over. Vi arbejder med millioner af mennesker påvirket af klimakrisen verden over og i Danmark tæller vi over 35.000 medlemmer og bidragsydere.

Datagrundlag og metode

Mellempfolkeligt Samvirkes analyse er udført i februar 2023 og kortlægger Danske Banks artikel 9-fondes aktie- og obligationsinvesteringer i den fossile sektor. I analysen indgår Danske Banks artikel 9-fondes investeringer i aktier og obligationer udstedt af virksomheder. Statsobligationer indgår ikke. I alt rummer det bagvedliggende datagrundlag 3.773 selskaber i den globale kul-, olie- og gassektor. Disse fossile selskaber repræsenterer i alt 9801 fossile aktier og obligationer udbudt på det globale finansielle marked. Alle data om aktier og obligationer udstedt af den globale fossile sektor er leveret af Urgewald og findes på de internationalt anerkendte opgørelser; Global Coal Exit List 2022 eller Global Oil & Gas Exit List 2022. Data fra Urgewald dækker 95 procent af up- og midstream olie- og gassektoren samt omkring 2.800 moder- eller datterselskaber i kulsektoren. Undtaget er energiproduktion benyttet i cement- og stålindustrien. Definitionerne af og kriterierne for fossile selskaber, ekspansion i olie og kul, ukonventionelle kilder, upstream, midstream med mere er udarbejdet af Urgewald og kan findes her: www.fossilnofuture.com/methodology. I alt er der identificeret 70 investeringer i 33 fossile selskaber via aktier eller obligationer i Danske Banks artikel 9-fonde. Investeringsporteføljerne for de 10 artikel 9-fonde er hentet fra Danske Investets hjemmeside^{xxx}, screendumps og excelark er vedlagt som dokumentation. Alle data er behandlet via et screeningsværktøj udviklet af Mellempfolkeligt Samvirke. Database og screeningsværktøj er bygget i Caspio database webapplikationssystem og er offentlig tilgængeligt på www.fossilnofuture.com.

Afsluttende bemærkninger

Vi mener, det er vigtigt hurtigst muligt at behandle denne sag, da interessen for mere bæredygtige investeringer er stadigt stigende. Mange forbrugere træffer investeringsbeslutninger ud fra et ønske om at bidrage til bæredygtighed^{xxxi}. Det er både store og små beløb, der investeres, og vi ser med bekymring på, hvordan disse investeringer i sidste ende kan få alvorlige konsekvenser for klimaet og dermed nuværende og fremtidige generationers livsvilkår.

Når Forbrugerombudsmanden har haft lejlighed til at gennemgå sagen, skal vi venligst anmode om et møde, hvor vi kan belyse sagen yderligere.

De bedste hilsner,

Tim Whyte - generalsekretær

Mellempøkeligt Samvirke

Fælledvej 12

2200 København N

Tlf. +45 41747912

ⁱ [Markedsføringsloven \(retsinformation.dk\)](https://retsinformation.dk/Markedsforingsloven)

ⁱⁱ [Vejledning om brug af miljømæssige og etiske påstande m.v. \(forbrugerombudsmanden.dk\)](https://forbrugerombudsmanden.dk/Vejledning-om-brug-af-miljømæssige-og-etiske-påstande-m.v.)

ⁱⁱⁱ [Rapport \(forbrugerombudsmanden.dk\)](https://forbrugerombudsmanden.dk/Rapport)

^{iv} Find analysen her: [Danske Invest Fonde \(caspio.com\)](https://caspio.com/Danske-Invest-Fonde) og baggrund for analysen på s. 5

^v [Danske Invest Fonde \(caspio.com\)](https://caspio.com/Danske-Invest-Fonde)

^{vi} Find screenshots af markedsføringsmateriale vedhæftet klagen.

^{vii} Find screenshots af markedsføringsmateriale vedhæftet klagen.

^{viii} Find screenshots af markedsføringsmateriale vedhæftet klagen. Se fx Danske Invest Global Sustainable Future 2 KL.

^{ix} Find screenshots af markedsføringsmateriale vedhæftet klagen.

^x Find screenshots af markedsføringsmateriale vedhæftet klagen.

^{xi} [Porteføljer med bæredygtigt fokus | Danske Bank](https://www.danskebank.com/Portefoljer-med-bæredygtigt-fokus-i-Danske-Bank) og screenshots af markedsføringsmateriale vedhæftet klagen.

^{xii} [Rapport \(forbrugerombudsmanden.dk\)](https://forbrugerombudsmanden.dk/Rapport)

^{xiii} [Vejledning om brug af miljømæssige og etiske påstande m.v. \(forbrugerombudsmanden.dk\)](https://forbrugerombudsmanden.dk/Vejledning-om-brug-af-miljømæssige-og-etiske-påstande-m.v.)

^{xiv} [Global Energy Review 2021 – Analysis - IEA](https://www.iea.org/global-energy-review-2021)

^{xv} [Markedsføringsloven \(retsinformation.dk\)](https://retsinformation.dk/Markedsforingsloven)

^{xvi} [Vejledning om brug af miljømæssige og etiske påstande m.v. \(forbrugerombudsmanden.dk\)](https://forbrugerombudsmanden.dk/Vejledning-om-brug-af-miljømæssige-og-etiske-påstande-m.v.)

^{xvii} [Banten Suralaya power station - Global Energy Monitor \(gem.wiki\)](https://gem.wiki/Banten-Suralaya-power-station-Global-Energy-Monitor)

^{xviii} <https://barito-pacific.com/our-business/indo-raya-tenaga>

^{xix} [Korean-Jawa-9-10-Health-Impacts-compressed.pdf \(marketforces.org.au\)](https://marketforces.org.au/Korean-Jawa-9-10-Health-Impacts-compressed.pdf)

^{xx} <https://bantenhits.com/2020/08/06/izin-pltu-jawa-9-10-yang-diterbitkan-wahidin-halim-cacat-hukum-walhi-proyek-ini-hanya-akan-mendatangkan-mudarat/>

^{xxi} <https://en.wikipedia.org/wiki/Cilegon>

^{xxii}

<https://media.greenpeace.org/CS.aspx?VP3=DamView&VBID=27MZV8VAIDM62&SMLS=1&RW=1233&RH=657>

^{xxiii} <https://news.mongabay.com/2021/02/in-indonesia-a-village-held-hostage-by-coal-pleads-for-change/>

^{xxiv} <https://faktabanten.co.id/cilegon/warga-suralaya-keluhkan-pembangunan-unit-9-10-pltu-indonesia-power/>

^{xxv} [Greenpeace - The Life with Coal Power Plants in Suralaya, Indonesia](https://www.greenpeace.org/usa/news/2021/02/10/greenpeace-the-life-with-coal-power-plants-in-suralaya-indonesia)

^{xxvi} [Indonesia has a deal to get off coal. It's still building coal plants : NPR](https://www.npr.com/2021/02/10/indonesia-has-a-deal-to-get-off-coal-it-s-still-building-coal-plants)

^{xxvii} [danske-bank---uddrag-af-annual-report-2022.pdf \(danskebank.com\)](https://www.danskebank.com/da/~/media/2022/01/danske-bank---uddrag-af-annual-report-2022.pdf)

^{xxviii} [Om os \(danskebank.com\)](https://www.danskebank.com/da/~/media/2022/01/om-os)

^{xxix} [Vores fonde \(danskeinvest.dk\)](https://www.danskeinvest.dk/vores-fonde)

^{xxx} [Vores fonde \(danskeinvest.dk\)](https://www.danskeinvest.dk/vores-fonde)

^{xxxi} [ESG by the Numbers: Sustainable Investing Set Records in 2021 - Bloomberg](https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-12-15/esg-by-the-numbers-sustainable-investing-set-records-in-2021)